

## Νέα σχέση της Ιεράς Συνόδου και των Ιερέων της Εκκλησίας της Ελλάδος

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες](#) / [Εκκλησία της Ελλάδος](#)



**Η Ιεραρχία και η Διαρκής Ιερά Σύνοδος ασχολείται με θέματα που αφορούν στη διαχείριση της Εκκλησίας, οι ιερείς είναι εκείνοι οι οποίοι χτίζουν τις σχέσεις με το ποίμνιο, το λαό της Εκκλησίας, καταγράφουν τα καθημερινά προβλήματά του και καλούνται να τα διαχειριστούν.**

Η [Διαρκής Ιερά Σύνοδος](#) αποφάσισε να χορηγήσει στον ιερό Σύνδεσμο Κληρικών γραφείο προκειμένου να ασκεί τα συνδικαλιστικά του καθήκοντα ενώ για πρώτη φορά μπαίνει σύνδεσμος με την Ιεραρχία, ένας Μητροπολίτης, ο **Κηφισίας κ. Κύριλλος**.



Παράλληλα και ο **Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος** συναντάται σε τακτική βάση με τα μέλη του Συνδέσμου και αφοιγκράζεται τα αιτήματά τους. Τη διοίκηση του Συνδέσμου είχε συναντήσει και στο περιθώριο της Ιεραρχίας τον Οκτώβριο του 2022, την αρχή του νέου έτους αλλά και στο περιθώριο της ΔΙΣ για το μήνα Φεβρουάριο.

Μάλιστα τον Οκτώβριο του 2022 ο Αρχιεπίσκοπος στην ομιλία του είχε αναφερθεί εκτενώς και στο ρόλο του **Ιερού Κλήρου** και πως έχει καθιερωθεί η μισθοδοσία του από την Πολιτεία.

Η **Διαρκής Ιερά Σύνοδος**, μέσω του τομέα Εκδόσεων της **Αποστολικής Διακονίας**, εξέδωσε έντυπο σε πέντε γλώσσες του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου, με τίτλο: «Η μισθοδοσία των κληρικών. Σχόλιο στον Νόμο 4957/2022».

Ολόκληρο το έντυπο μπορείτε να το κατεβάσετε από [ΕΔΩ](#) σε μορφή pdf.

Η Ετήσια Γενική Συνέλευση του ΙΣΚΕ η οποία πραγματοποιήθηκε εχθές στον Άγιο Παντελεήμονα Αχαρνών επαναβεβαίωσε την αγαστή συνεργασία του Συνδέσμου με την Ιερά Σύνοδο αλλά και με την Πολιτεία. Μάλιστα τα μέλη του Συνδέσμου αποφάσισαν να τιμήσουν τον Αρχιεπίσκοπο για τη φροντίδα του ανακηρύσσοντάς τον επίτιμο μέλος τους. Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί το προσεχές διάστημα.



Τέλος σημειώνεται ότι τα νέα Γραφεία του **Ιερού Συνδέσμου Κληρικών Ελλάδος** βρίσκονται πλέον επί της οδού Ακαδημίας αρ. 95 – πλατεία Κάνιγγος (7ος όροφος) Τ.Κ. 10677 στο κέντρο των Αθηνών και η όποια επιστολική αλληλογραφία θα πρέπει να απευθύνεται στη νέα του διεύθυνση ή στην ταχυδρομική θυρίδα (Τ.Θ.: 8150 10210 ΑΘΗΝΑ).

## **Το κείμενο του εντύπου της Εκκλησίας της Ελλάδος για τον Ιερό Κλήρο που συνέγραψε ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος.**

### **Πρόλογος**

**ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΑΡΕΛΕΥΣΗ** πολλών ετών, βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να έχει πλέον ψηφισθεί ή επικαιροποίηση των οργανικών θέσεων των κληρικών με τον Ν. 4957/2022 για τη Μισθοδοσία του Κλήρου. Επρόκειτο για μία υποχρέωση της Έλληνικής Πολιτείας προς τους κληρικούς της πατρίδας μας. Τό ζήτημα της «βελτίωσης της καταστάσεως» του Κλήρου έξ άλλου τέθηκε άμέσως μετά την άπελευθέρωση του 1821, αλλά ποτέ δέν υλοποιήθηκε στην πληρότητά του. Άντ' αὐτοῦ συνάντησε πολλά έμπόδια μέχρι σήμερα, άγνωστα σέ πολλούς, τά όποία περιέγραψα αναλυτικά μέσα στην Εισήγησή μου στην Ίεραρχία της 4ης Οκτωβρίου 2022. Η μισθοδοσία των κληρικών τέθηκε για πρώτη φορά στην Έπαναστατική καί Όθωνική περίοδο, ως έλάχιστη αναγνώριση έκ μέρους της Πολιτείας για τη συμβολή του κλήρου στη διατήρηση της έθνικης συνειδήσεως στά σχεδόν 400 χρόνια σκλαβιάς καί στην Έπανάσταση του 1821. Αυτό τό ιστορικό έκρινα σκόπιμο ότι είναι άπαραίτητο να κυκλοφορήσει ευρύτερα, για την πληρέστερη ενημέρωση όσο τό δυνατόν περισσότερων ανθρώπων, ώστε να μήν παραπλανώνται οί ίδιοι αλλά καί να μήν παραπλανοῦν τούς άλλους. Η ψήφιση του προαναφερθέντος νόμου, πού υπήρξε άποτέλεσμα συνεργασίας καί συμφωνίας των δύο με – ρών, δείχνει πόσο άποτελεσματικό είναι όταν ή Έκκλησία καί ή Πολιτεία προσέρχονται σέ διάλογο μέ καλή διάθεση καί άμοιβαίο σεβασμό. Η αρχή της συναλληλίας έξ άλλου είναι ή δοκιμασμένη λειτουργική όριοθέτηση των σχέσεων Πολιτείας καί Έκκλησίας, ή όποία για πρώτη φορά καταγράφεται κατά την έποχή του αὐτοκράτορα Ίουστινιανού. Σέ αυτό τό πλαίσιο όριοθέτησης είναι δυνατή ή διευ – θέτηση καί ή επίλυση χρονιζόντων προβλημάτων, αλλά 7 ΠΡΟΛΟΓΟΣ καί ή όποια ανάγκη αναθεώρησης καί αναπροσαρμογής τυχόν χρειασθεί. Η αρχή της συναλληλίας είναι μία δυναμική καί όχι στατική όριοθέτηση. Όταν αὐτή ή αρχή λειτουργεί, μόνο καλά άποτελέσματα μπορεί να έπιφέρει.



**ΨΗΦΙΣΘΗΚΑΝ** από τήν Βουλή τῶν Ἑλλήνων μέ πρωτοβουλία τῆς Ὑπουργοῦ Παιδείας καί Θρησκευμάτων κ. Νίκης Κεραμέως καί μέ εὐρεῖα πολιτική συναίνεση τά ἄρθρα 347 καί 446 τοῦ νόμου 4957/2022 μέ τίτλο «Νέοι ὀρίζοντες στά Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα: Ἐνίσχυση τῆς ποιότητας, τῆς λειτουργικότητας καί τῆς σύνδεσης τῶν Α.Ε.Ι. μέ τήν κοινωνία καί λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄, 141/21-7-2022). Οἱ διατάξεις αὐτές ἐπέλυσαν τό ζήτημα τῶν ὀργά - νικῶν θέσεων τῶν διορισμένων κληρικῶν καί ἐπικαιροποίησαν τό καθεστῶς τῆς μισθοδοσίας τῶν ἐφημερίων. Τό διάταγμα τῆς ἐκτελέσεως τοῦ νόμου πρέπει νά ἐκδοθεῖ ὅπωςδήποτε τό συντομότερο, εἰδάλλως ἡ τύχη τοῦ ψηφισθέντος νόμου θά εἶναι ἡ ἴδια μέ αὐτή τοῦ νόμου 536/1945. Ἐπειδή κάθε νόμος ἔχει τά ὑπέρ καί τά κατά του, ἀναμένουμε τήν ἔκδοση αὐτοῦ τοῦ Διατάγματος καί ἡ Δ.Ι.Σ. θά ἀσχοληθεῖ καί πάλι μέ τό θέμα αὐτό. Ἔχουμε ὅμως τήν ὑποχρέωση νά δημοσιεύσουμε ἕνα κείμενο πού θά μαρτυρεῖ καί στούς σημερινούς καί στούς αὐριανούς ἀντιρρησίες, ὅτι ἡ καταβολή τῆς μισθοδοσίας τοῦ Κράτους πρός τούς κληρικούς δέν εἶναι χάρισμα, ἀλλά ὑποχρέωση κρατική γιά τήν προσφορά τῶν κληρικῶν καί τήν ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους ἔναντι τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας, ὅπως αὐτό εἶχε δεσμευθεῖ. Τό κείμενο αὐτό νά γραφεῖ στά σημερινά Πρακτικά τῆς Ἱεραρχίας μας εἰς μαρτυρίαν συνεχῶς καί ἔχει ὡς ἐξῆς: Ὁ Πρόεδρος τῆς Γ΄ Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως στήν Ἑρμιόνη ἀπηύθυνε στίς 4 Μαρτίου 1827 ἔγγραφο πρός τούς Ἀρχιερεῖς Κορίνθου Κύριλ9 ΝΟΜΟΣ 4957/2022 ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ λο, Τριπόλεως Δανιήλ, Ρέοντος Διονύσιο, Ἀν δροῦ σης Ἰωσήφ καί Βρεσθένης

Θεοδώρητο καί τούς παρήγγειλε νά συντάξουν σχέδιο γιά τά «Ἐκκλησιαστικά»<sup>1</sup> . Ἡ ὡς ἄνω ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπή συνέταξε Ἑκ - θεση, περιεκτική τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καί τῶν ἐντός τοῦ Βασιλείου Μοναστηρίων, ἐφ' ἧ καί σχέδιον διοργανισμοῦ, ἀφο - ρῶντος τήν βελτίωσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, παρά τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης Ἐπιτροπῆς διά τοῦ ἀπό 15/27 Μαρτίου 1833 Βασιλικοῦ Διατάγματος. Τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, συναισθανόμενα τά βιώματα τοῦ Ἐθνικοῦ Κυβερνήτου Ἰωάννου Καποδίστρια γράφοντος «σκοπός τοῦ Ἑθνους καί τῆς Κυ - βερνήσεως εἶναι ἡ βελτίωσις τοῦ Κλήρου, ἡ ἐκκλησιαστική εὐνομία καί εὐταξία καί ἡ ἐπάρκεια τῶν ἀναγκαίων εἰς τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ, ἵνα σχολάζοντες τῶν βιοτικῶν μεριμνῶν ἐνασχο λῶν - ται ἐπιμελέστερον περί τήν ὑπηρεσίαν τῶν θείων καί τήν τῶν ψυχῶν παιδαγωγίαν καί προστασίαν»<sup>2</sup> , ἔγραψαν στήν ἑκθεσή τους:



**Μεγαλειώτατε, {....}** Ἡ Ἑλλάς ἔχει, κατά τήν γνώμην μας, πόρον πλουσιώτατον εἰς διατροφήν τοῦ Κλήρου, τά κτήματα τῶν μοναστηρίων, καί αὐτά δέν εἶναι ὀλίγα. Ταῦτα, καλῶς διοικούμενα καί οἰκονομούμενα, θέλουσι παρέχει ὅχι μόνον ἄφθονα τά εἰς διατροφήν τοῦ Κλήρου, ἀλλά καί τά εἰς σύστασιν καί διατήρησιν. καί ἄλλων φιланθρώπων καταστημάτων, καί εἰς τό ὅποιον δίδομεν σχέδιον· διορίζομεν ποῦ καί πῶς νά ἐξοδεύωνται τά ἐκ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων εἰσοδήματα, καταδαπανώμενα μέχρι τοῦδε ἀσκόπως καί ἀνωφελῶς. Ἀλλ' ἐκτός τῶν κτημάτων τῶν μοναστηρίων ὑπάρχουν καί ἄλλα τῶν Ἐπι σκοπῶν· συμπεριλαμβάνονται καί ταῦτα εἰς τήν αὐτήν κατηγορίαν τῶν μοναστηριακῶν, καί μόνον τά τῆς Ἐκκλησίας ἀνήκοντα, ὡς μικρά, ἀφίνονται εἰς τάς κοινότητας πρός χρῆσιν τῶν Ἐκκλησιῶν καί τοῦ κλήρου αὐτῶν, καί ταῦτα οἰκονομοῦνται ἀμέσως παρά τῶν κοινοτήτων δι' ἐπιτρόπων. Γιά ὅσους κατά καιρούς ἀμφισβήτησαν ἡ

ἀμφισβητοῦν τό νόημα τῆς φράσεως «εἰς βελτίωσιν τοῦ Ἱερατείου» τοῦ ψηφίσματος τῆς Δ΄ Ἐθνοσυνελεύσεως στό Ἄργος, στίς 11 Ἰουλίου 1829, ὅτι δηλαδή δέν πρόκειται γιά μισθοδοσία τοῦ Κλήρου, γράφουμε τά ἑξῆς: I. Ἀπό τήν Ἐκκλησιαστική Γραμματεία ἀπεστάλη τό κατωτέρω ἔγγραφο ὑπογραφόμενο ἀπό τόν Σπ. Τρικούπη: «Κρίνομεν οὐσιωδέστατον νά συστήσωμεν εἰς τήν ἰδιαίτην φροντίδα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τά περί συστάσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τά ἐκκλησιαστικά κτήματα, συμφώνως μέ τά εἰς τό Ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει ἐθνικῆς συνελεύσεως ἐνδιαλαμβανόμενα. Ἡ ἀνάγκη τῆς ταχείας συστάσεως τοῦ Ταμείου τούτου κρίνεται κατεπείγουσα, καθ' ὅσον, ἐκτός εἰς αὐτό ἀποκειμένης καταλλήλου τῶν Ἐπισκόπων προικοδοτήσεως καί τῆς μισθοδοσίας τοῦ κλήρου (συμφώνως μέ τά εἰς τό ἄρθρον τοῦ ἀπό 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου) Βασιλικοῦ Διατάγματος διαλαμβανόμενα, τά σχολεῖα τοῦ Κράτους παραμεληθέντα τοσοῦτους ἤδη μῆνας δι' ἔλλειψιν χορηγίας διαρκοῦς, κινδυνεύουν νά παραλύσουν, καί ἡ δημόσιος ἐκπαίδευσις, ἀντικείμενον τόσον οὐσιῶδες περί τήν ἠθικήν τοῦ χριστιανοῦ μόρφωσιν, νά μείνη εἰς τήν ὁποίαν εὐρίσκεται μέχρι τοῦδε κατάστασιν»<sup>3</sup> . II. Σύστασις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου. Ἀκολούθησε ἡ ἀπό 12 Ὀκτωβρίου 1833 συνοδική ἐρμηνευτική ἐγκύκλιος «Πρός τούς κατά τήν ἐπικράτειαν Σεβ. Μητροπολίτας καί Ἐπισκόπους», πού κάνει λόγο γιά τό ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ «ἐξ οὗ θέλουσι μισθοδοτεῖσθαι οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἐπικρατείας καί οἱ ἄλλοι κληρικοί, καθώς καί οἱ διδάσκαλοι τῶν σχολείων καί θέλει συνίστασθαι καί διατηρεῖσθαι πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί τήν παιδείαν θεοφιλές καί θεάρεστον»<sup>4</sup> . Τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον εἶναι ἀνεξάρτητον εἰ - δικόν ταμεῖον. Ἐν Ἀθήναις τῇ 13ῃ Δεκεμβρίου 1834 Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως ἡ Ἀντιβασιλεία ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ, Πρόεδρος ΜΑΟΥΡΕΡ, ΕἶδεΚ



**III. Διάταγμα συστάσεως έπιτροπής Έκκλησιαστικοῦ Ταμείου.** Ἡ περιουσία τοῦ συστηθέντος ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ἐμπιστεύεται εἰς τήν ἐπιστάσιαν πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, τιθεμένης ὑπό τήν ἄμεσον διεύθυνσιν τῆς ἐπί τῶν ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς παιδείας γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας. Ἐν Ἀθήναις τῇ 13ῃ Δεκεμβρίου 1834 Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως ἡ Ἀντιβασιλεία ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ, Πρόεδρος ΜΑΟΥΡΕΡ, ΕἶδεΚ6

**IV. Πρακτικά Συνεδριῶν:** Κατά τήν παράγραφο τρία τῶν πρακτικῶν τῆς ἐβδόμης συνεδρίας (26 Ἀπριλίου 1833) «ἐκρίθη ἐπάναγκες, οἱ μέν Ἐπίσκοποι νά μισθοδοτῶνται αὐτάρκως καί ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος των κατ' εὐθεΐαν παρά τῆς Κυβερνήσεως ἀπό τῶν ἐπί τούτῳ προσδιορισθησομένων πόρων (ἔσοδα Μοναστηριακῆς περιουσίας), οἱ δέ πρεσβύτεροι, διάκονοι καί λοιποὶ ὑπηρέται τῶν ἐκκλησιῶν νά μισθοδοτῶνται κυρίως μέν παρά τῶν Κοινοτήτων (σημειωτέον ὅτι ἡ περιουσία τῶν ἐνοριῶν, τῶν ἐπισκοπῶν καί ἡ ἐνορία ὅλη περιῆλθε στήν διοίκηση καί κυριότητα τοῦ Δήμου ἡ 13 6. Ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου Β', ἐνθ' ἀν., σελ. 69 κ.έξ. Η ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ τῆς Κοινότητος). Ὅταν δέ οἱ πόροι τῆς Κοινότητος δέν ἐξαρκοῦν, ἡ Κυβέρνησις νά ἀναπληροῖ τό ἐλλεῖ – πον ἀπό τῶν προειρημένων πόρων». Στά πρακτικά τῆς Η' συνεδρίας τῆς ἐπιτροπῆς (27 Ἀπριλίου 1833) διαβάζουμε: «Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν τό περί μισθοδοσίας τοῦ κλήρου, κατά τήν τρίτην παράγραφον τῶν πρακτικῶν τῆς χθεςινῆς συνεδριάσεως, καί ἀπεφασίσθη, ὅτι πρέπει νά συστηθῇ εἰς ἐκάστην κοινότητα Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον, διοικούμενον παρά τῶν ἐπί τούτῳ κατ' ἔτος ἐκλεγομένων ὑπό τῶν ἐνοριτῶν ἐπιτρόπων. Εἰς τό ταμεῖον τοῦτο θέλουν σύγκεισθαι τά ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τάς Ἐκκλησίας κτημάτων εἰσοδήματα (ἔσοδα ἐκκλησιαστικῆς ἡ

ένοριακῆς περιουσίας). Από τό ταμεῖον τοῦτο θέλει διατηρεῖσθαι, ἐπισκευάζεσθαι καί καλλωπίζεται ὁ ναός, θέλουν μισθοδοτεῖσθαι οἱ ἐν αὐτῷ ὑπηρετοῦντες καί εἰ μέν περισσεύουσιν οἱ πόροι, θέλουσι ἐξοικονομεῖσθαι ἐξ αὐτῶν οἱ πτωχοί τῆς ένορίας, εἰ δέ ἐλλείπουσι, θέλουν ἀναπληροῦσθαι παρά τῆς Κυβερνήσεως κατά τήν Γ΄ παράγραφον τῆς χθесινῆς συνεδριάσεως (ἐκ τοῦ ταμεῖου τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας)». Εἰς τά Πρακτικά τῆς Θ΄ συνεδρίας τῆς ἐπιτροπῆς (28 Ἀπριλίου 1833) διαβάζουμε: «Ἐλήφθησαν εἰς σκέψιν τά ἐνδιαλαμβανόμενα εἰς τό Γ΄ ἄρθρον τῶν πρακτικῶν τῆς Ζ΄ συνεδριάσεως, καί ἐθεωρήθη ἐπάναγκες τό νά συστηθῇ ἰδιαίτερον ταμεῖον ὑπό τήν ἄμεσον διαχείρισιν τῆς Κυβερνήσεως καί τήν ἐπιστάσιαν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τούτῳ διοριζομένης. Τό ταμεῖον αὐτό θέλει ἐπαρκεῖ πρὸς μισθοδοσίαν τῶν Ἐπισκόπων, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν δι' ἐκάστην κοινότητα ἀπαιτουμένων διὰ τό Ἐκκλησιαστικόν ἐξόδων πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ Κλήρου, πρὸς οἰκοδο14 ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ Β΄ μὴν Ἐκκλησιῶν, πρὸς σύστασιν φιланθρωπικῶν καί κοινωφελῶν καταστημάτων, πρὸς περίθαλψιν καί διατροφήν πτωχῶν καί ἀπόρων καί ἀπλῶς εἰς πᾶν ὅ,τι θεοφιλές καί φιλάνθρωπον»7 . Στίς 1 (13) Ἰανουαρίου 1838 ἀνακοινώθηκε: Ἡ μέχρι τοῦδε δυνάμει τοῦ Ἡμετέρου Διατάγματος 1ης/13 Δεκεμβρίου 1834 ὑπάρχουσα ἐπιτροπή τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμεῖου διαλύεται. ΟΘΩΝ Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας Γ. ΓΛΑΡΑΚΗΣ8 Μετά πενταετία, νέα ἀλλαγὴ γίνεται στὴν διαχείριση τῶν εἰσοδημάτων τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμεῖου μέ τήν νομοθετικὴ ρύθμιση «Περὶ μεταβάσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰσοδημάτων εἰς τήν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματεῖαν», μέ τήν διαβεβαίωση ὅμως ὅτι οἱ πόροι αὐτοὶ «νά χρησιμεύσωσι ἀποκλειστικῶς εἰς τήν βελτίωσιν τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καί τήν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας».

**Ἐν Ἀθήναις τῇ 29ῃ Ἀπριλίου 1843**

**ΟΘΩΝ**

**Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Γραμματεὺς  
Γ. ΓΛΑΡΑΚΗΣ**



Αυτό σήμανε τό τέλος τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου καί τοῦ ὁράματος τῆς βελτίωσης τῆς θέσεως τοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

### Επίλογος

**ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΑΥΤΟ** τό ἀνάτυπο, ὁ καθένας μπορεῖ πλέον νά ἔχει εὐκόλα πρόσβαση στίς ἀποφάσεις, τούς νόμους, τά διατάγματα καί τά πρακτικά τῆς Ὁθωνικῆς περιόδου, κι ἔτσι νά μήν παραπληροφορεῖται καί νά μήν παραπληροφορεῖ. Σέ αὐτά γίνεται ἐμφανές ὅτι συστάθηκε ἕνα Ἐκκλησιαστικό Ταμεῖο, σκοπός τοῦ ὁποίου ἦταν ἡ βελτίωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν. Ἡ ὅποια βελτίωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν προϋπέθετε καί τή μισθοδοσία τοῦ κλήρου. Ἔστω καί καθυστερημένα, τό γεγονός τῆς ἐπικαιροποίησης τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν κληρικῶν μας, βάσει τοῦ προαναφερθέντος Ν. 4957/2022, κλείνει ἕνα ζήτημα πού ἦταν ἐκκρεμές σχεδόν 200 χρόνια. Αὐτό ἀποτελεῖ σημαντικό βῆμα, πού πιστώνεται σέ ὅλους ὅσοι συνέβαλαν ὁ καθένας μέ τόν δικό του τρόπο, καί δημιουργεῖ ἐλπίδες ὅτι μπορεῖ στό ἐγγύς μέλλον νά λυθεῖ καί τό θέμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἀπό τήν ὁποία ἔχει διασωθεῖ μόνο τό 4%. Ἀλλά καί αὐτή τήν προοπτική τῆς διευθετήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ὅπως τόνισα καί στήν εἰσηγητική ὁμιλία μου στήν Ἱεραρχία, δέν τήν ἀντιμετωπίζουμε ὡς μέσο κερδοσκοπίας. Ἐπιδιώκουμε τήν ἀξιοποίηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας πρός ὄφελος καί τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Πολιτείας, δηλαδή τῶν συνανθρώπων μας. Στά ἱδρύματα τῆς Ἐκκλησίας βρίσκουν καταφύγιο ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀνεξαιρέτως. Ἡ ἀξιοποίηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας στή σημερινή συγκυρία σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία θά

είναι σέ θέση νά συνεπικουρεῖ τόν τομέα τῆς κρατικῆς πρόνοιας καί νά ἀναπληρώνει τά ὅποια κενά. Ὅσο ὑπάρχουν ἀνάγκες, ἐμεῖς ὡς ποιμένες δέν μποροῦμε νά ἀποστρέψουμε τά μάτια μας ἀπό τόν πόνο, τή δυστυχία καί τήν πενία τῶν συνανθρώπων μας. Κάθε δέ ἐνδιαφέρον πρός τόν συνάνθρωπό μας εἶναι μία πράξη προσφοῶς πρός τόν Θεάνθρωπο, ὁ Ὅποῖος, γιά νά τονίσει τή σημαντικότητά της, τήν μεταφράζει ὡς μία πράξη προσφοῶς πρός τόν ἴδιο, ὅπως μᾶς περιγράφει ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος στό Εὐαγγέλιο τῆς μελλούσης κρίσεως (Ματθ. 25, 31-46). Στό ἀπόσπασμα αὐτό, ὅταν ὁ Χριστός προσκαλεῖ κάποιους στά δεξιὰ Του, ἐκεῖνοι τοῦ ἀπαντοῦν μήν ἔχοντας καμμία αἴσθηση ὅτι Τοῦ ἔχουν προσφέρει κάτι. Βεβαίως ὁ Χριστός τούς ἀπαντᾷ ὅτι, ἐφ' ὅσον φροντίσατε ἕναν ἀπό τούς συν – ανθρώπους σας, εἶναι σάν νά φροντίσατε Ἐμένα